

**WŁODZIMIERZ REMBISZ
AGNIESZKA BEZAT-JARZĘBOWSKA**

**EKONOMICZNY MECHANIZM
KSZTAŁTOWANIA DOCHODÓW
PRODUCENTÓW ROLNYCH**

WARSZAWA 2013

**EKONOMICZNY MECHANIZM
KSZTAŁTOWANIA DOCHODÓW
PRODUCENTÓW ROLNYCH**

**WŁODZIMIERZ REMBISZ
AGNIESZKA BEZAT-JARZĘBOWSKA**

EKONOMICZNY MECHANIZM KSZTAŁTOWANIA DOCHODÓW PRODUCENTÓW ROLNYCH

WARSZAWA 2013

Autorzy publikacji są pracownikami naukowymi
Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej
– Państwowego Instytutu Badawczego

Recenzenci

prof. dr hab. Bogdan Klepacki, SGGW
dr Mirosław Drygas, IRWiR PAN

Korekta

Krystyna Mirkowska

Redakcja techniczna

Leszek Ślipki

ISBN 978-83-7658-371-6

Nakład 220 egz. Ark. wyd. 9

Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej

– Państwowy Instytut Badawczy

ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa

tel.: (22) 50 54 685, (22) 50 54 444 (centrala)

faks: (22) 50 54 636

e-mail: dw@ierigz.waw.pl

<http://www.ierigz.waw.pl>

Spis treści

Wprowadzenie	9
Rozdział I. Założenia do analizy mechanizmu kształtowania dochodów producentów rolnych	11
1. Założenia do podejścia w analizie	11
2. Założenia merytoryczne prowadzonych analiz	15
Rozdział II. Dobra żywnościowe w wyborze konsumenta	20
1. Wybór konsumenta – dobra żywnościowe i pozażywnościowe	20
2. Dobra żywnościowe i pozostałe w wyborze optymalnym	26
3. Elastyczności popytu na dobra żywnościowe i pozostałe	27
4. Użyteczność jednostki pieniądza w wyborze konsumenta.....	29
Rozdział III. Popyt na dobra żywnościowe jako uwarunkowanie dochodów producentów rolnych	32
1. Proste równanie popytu na dobra żywnościowe	32
2. Struktura popytu na dobra żywnościowe	35
Rozdział IV. Elastyczność popytu i rozstęp cenowy a przychody producentów rolnych.....	39
1. Przychody producentów rolnych	39
2. Znaczenie cenowej elastyczności popytu	43
3. Rozstęp cenowy a popyt na produkty rolnicze	43
4. Relacje zmian cen żywnościowych i rolnych.....	48
Rozdział V. Ceny produktów a wydajność i dochody producentów rolnych.....	52
1. Ujęcie relacji cen, wydajności i dochodów	52
2. Sposoby poprawy wydajności pracy i dochodów	56
3. Podtrzymywanie cen jako źródło dochodów producentów rolnych	65
Rozdział VI. Wynagrodzenia czynników wytwórczych źródłem dochodów producentów rolnych	71
1. Funkcja celu producenta a nakłady czynników produkcji	71
2. Warunki równowagi producenta	72
3. Produkcyjność a ceny czynników wytwórczych.....	74

Rozdział VII. Relacje czynników wytwórczych a poziom dochodów	84
1. Wydajność czynnika pracy	84
2. Podaż i popyt na czynniki wytwórcze	86
3. Podaż czynnika a jego wynagrodzenie	89
Rozdział VIII. Ceny i udział żywności w wydatkach konsumentów a dochody producentów rolnych	92
1. Żywność w wydatkach konsumentów jako wyznacznik dochodów	92
2. Ceny dóbr żywnościowych a dochody producentów	93
3. Relacje cen dóbr finalnych i wynagrodzeń czynników	97
4. Wynagrodzenie czynnika pracy a ceny dóbr żywnościowych	100
5. Efektywność i ceny dóbr a dochody producentów	101
Rozdział IX. Oszczędności i inwestycje a wzrost wydajności pracy	106
1. Uwagi wstępne	106
2. Podstawowe relacje oszczędności, inwestycji i wydajności	107
3. Wizualizacja podstawowych zależności wzrostu wydajności	108
Rozdział X. Warunki kształtowania dochodów producentów rolnych	113
1. Podstawowe warunki definiujące	113
2. Relacja podaży i ceny produktu oraz przychód u producenta	115
3. Elastyczność popytu a przychód producenta	120
4. Substytucyjność podaży i ceny produktów	121
5. Skutki dla konsumenta różnych źródeł przychodu producenta	125
Rozdział XI. Tempo zmian przychodów i kosztów wytwarzania	128
1. Źródła kosztów zaangażowania czynnika kapitału	128
2. Struktura kosztów zaangażowania czynnika pracy	129
3. Relacje zmian produktywności i cen czynników wytwórczych	130
4. Źródła zmian wynagrodzenia czynnika pracy	133

Rozdział XII. Warunki endogenne i egzogenne kształtowania dochodów producenta	135
1. Wyodrębnienie warunków endo- i egzogennych	135
2. Warunek endogenne	135
3. Warunek egzogenne	140
4. Zależności kompensacyjne	142
Rozdział XIII. Pomiar efektywności produkcji jako warunku endogenicznego	146
1. Założenia definiujące	146
2. Metoda DEA w pomiarze efektywności	149
3. Inne metody pomiaru efektywności produkcji	151
Rozdział XIV. Produktywność, ceny czynników a ceny produktów	154
1. Zmiany produktywności i wynagrodzeń czynników a ceny produktów	154
2. Warunki wzrostu dochodów przy stabilizacji cen	156
3. Warianty wzrostu dochodów, wydajności i cen	158
Podsumowanie	160
Literatura	162